

mám celé naše jmění. Vybral jsem dnes odpoledne hotovost, kterou zítra zaplatím panu Juanu Ortegovi za novou dodávku zboží.“ Na chvíli se odmlčel a pak tiše dodal: „To je vše, co jsem ti chtěl říct, dceruško.“

Kapitola 13

Osudné ráno prvního listopadu

Lisabon, 1. listopadu 1755

Paprsky portugalského slunce vesele zlatily hotelový pokojík, večer tak smutný.

„Louiso?“ zašeptal pan Rochette do klidného ticha.

„Promiň, tati, nechtěla jsem tě vzbudit.“

„Kolik je hodin?“

„Za pět minut půl desáté,“ odpověděla.

„Kolik?“ otázal se polekaně.

„Bude půl desáté.“

„Jejda. Tak to si musím pospíšit. V jedenáct mám v přístavu schůzku s panem Ortegou,“ řekl a začal se strojit.

„Jak je to jen krásný den,“ vydechla při pohledu na prejzové střechy zalité sluncem. Náhle se pod ní zem otřásla tak, že se musela přidržet brokátového závěsu, aby nespadla. Mladík rovnající před hostincem krabice se zeleninou do věžovitých staveb byl jimi v momentě zasypán.

„Ááááá!“ vykřikla Louisa a rozběhla se k otci.

„Co to bylo?“ zeptal se jí.

„Nevím, tati, ale jestli tady zůstaneme,“ dotáhla ho k oknu a ukázala mu chlapce, který se vyhrabával z hromady paprik, „tak dopadneme jako tamhleten pouliční prodavač. Rychle pryč!“ rozkázala velitelsky.

„A co naše věci?“

„Nech je být! Teď musíme ven,“ vlekla ho za rukáv ke dveřím.

„Počkej!“ vyvalil oči. „Vezmu alespoň peníze,“ odstrčil ji a sáhl po ošoupané brašně, která ležela u postele.

Zem se otřásla znovu. Mosazné svícny osvětlující schodiště se rozklepaly a spadly na zem.

„Hoří! Hoří!“ rozléhaly se po hotelu zmatené hlasy zjizvené hrůzou.

„Rychle, tati!“

Polooblečení vyděšené lidé vybíhali z pokojů a mířili k úzkému schodišti, které již stravoval oheň. Tato jediná úniková cesta jim však připadala jako dlouhý jícen draka plivajícího plameny a kouř. Desítky lidí tlačící se, padající a šlapající po těch, kteří dříve ztratili rovnováhu, působily jako

lavina. Louise a jejímu otci se podařilo projít mezi plameny a davem až do prvního patra, kde se lidé shromažďovali a utvořili na schodišti zátku.

„Musíme se dostat do jednoho z pokojů,“ přemýšlela nahlas Louisa, „tudy neprojdeme. Dej mi ruku!“ přikázala otci a táhla ho pryč.

„Co blázníš, Louiso?“ křičel vyděšeně, když viděl, že vylezla na okenní parapet.

„Není to vysoko a navíc,“ otočila se k němu, „pod oknem je hromada papírových krabic se zeleninou. Nic se nám nestane. Pojd’!“

„Louiso!“ Přiběhl k oknu, vyklonil se a viděl, jak se Louisa zvedá a pobízí ho, aby ji následoval. S koženou brašnou v ruce vylezl na parapet a skočil.

„Aúúúú!“ zařval bolestí poté, co dopadl do zeleninové záchranné plachty.

„Co je, tati? Jsi v pořádku?“ rozběhla se k němu.

„Ruka, moje ruka,“ sténal bolestí. „Mám zlomenou ruku,“ sípal a snažil se postavit na nohy.

Tu se náhle zem otřásla znovu. Prejzové tašky padaly ze střech a s rachotem se tříštily o kamenné dláždění ulic. Okenní tabule praskaly jako mýdlové bubliny. Všude byl slyšet nářek a brekot dětí.

„Dělej! No tak, vstávej!“ křičela a pomáhala mu na nohy. „Musíme se dostat někam na volný prostor. Pojd’!“ pobízela ho ke chvatu a přes střepy z prejzů se vydala směrem k přístavu.

Několik dalších silných otřesů proměnilo krásné město v hromady sutin a nevhledných rozvalin. Jen s velkým štěstím se jim podařilo prodrat se rozběsněným davem a lavinami kamení na prostorné nábreží. Odtud byl pohled na metropoli děsivý. Několik starých čtvrtí stravoval divoký požár, jehož kouř utvořil nad celým Lisabonem varovný černý mrak. Požár se rozlézal rychle jako rakovina a vyháněl lidi k přístavu. Jedinou únikovou cestou z tohoto pekla bylo moře. Křik rozjitřených hlasů působil jako jehly propichující ušní bubínky. Tato děsivá scéna vyhlížela jako výjev z Apokalypsy sv. Jana. Plačící ženy, spínající ruce k nebi, líbaly prach nově a nově se tvořících rozvalin. V záchvatu šoku pobíhaly od jednoho muže k druhému a prosily o pomoc. Mnoho dětí, které nestačily utéct, leželo totiž nyní pod sutinami, jež se každou minutou stávaly spíše jejich hrobem než jen dočasným vězením. Nikdo si jich však nevšímal.

„Tam mám uvázanou loďku a v ní celou svoji rodinu, slečno. Nechcete se přidat k nám?“ otázal se Louisy asi čtyřicetiletý muž spěchající k prkenným molům.

„Ano, pane, rádi,“ přikývla a chytla otce za ruku.

„Tak mě následujte,“ zavelel Portugalec.

Prodírali se davem, který v přístavu stále více houstl. Nakonec se probojovali ke člunu, v němž se již tísnilo asi sedm osob.

„Pojďte! Pomohu vám,“ podal muž panu Rochettovi ruku.

„Děkuji, pane. Pane —“

„Říkejte mi Manueli.“

„Já jsem Frederic a tohle je má dcera Louisa.“

„Moc hezká, Fredericu,“ usmál se na ni Manuel.

„Tvá francouzština je perfektní, Manueli,“ pochválil ho pan Rochette.

„Má matka byla Francouzka,“ odpovéděl Manuel a požádal Rochetta, aby odvázal lano. Ten se všemožně snažil uvolnit jednou rukou pevně utažený uzel, ale marně. „Co máš s rukou?“

„Mám ji asi zlomenou.“

„Tak to nech být. Udělám to sám.“

„Kam chceš jet?“ otázal se ho zvědavě pan Rochette.

„Co nejdál od města. Jinak si na nás oheň pochutná jako na malině.“

Manuel ponořil do vody vesla, napnul svaly a zabral. Člun se rozjel a po chvíli zmizel mezi desítkami ostatních lodí, pohupujících se na velké vodní ploše ústí řeky Tejo. Nálada lodních posádek byla dobrá, jelikož se každý domníval, že šťastně unikl velmi pravděpodobné smrti. Nikdo však netušil, že se k smrti naopak milovými kroky blíží.

„Co je to?“ vykřikla hrůzou Louisa, když uviděla, jak se proti nim žene vysoká stěna vody.

„Tsunami, tsunami!“ křičel vyděšeně pan Rochette a roztrásl se jako sulc. „Louiso, ovaž si okamžitě lano kolem pasu!“

„Kde je? Nevidím ho.“

„Dělej, rychle, nebo bude pozdě!“

Louisa v hysterii hledala provaz, který jí měl zachránit život. Šátrala roztrášenýma rukama kolem sebe, neschopna odtrhnout pohled od pohybující se masy vody neúprosně se blížící k nim.

„Rychle, Louiso! Rychle!“ křičel na ni jako pominutý.

„Tady je!“ oddychla si.

„Obtoč si ho kolem pasu a uvaž dvojitý uzel!“

Živel mezitím na své pouti ničil vše, co se mu postavilo do cesty. Zvedal loď se uprchlíky jako třísky a odhazoval je do dáli.

„Teď uvážu tebe, tati!“ křičela Louisa.

„Ne, nech mě být, stejně neumím plavat,“ vrtěl hlavou.

„To ne!“ nenechala se odbýt a hledala pod lavicí další provaz. „Mám ho! Zachráníme se oba!“

„Toto bude moje smrt, Louiso! Raději si vezmi tu brašnu.“

Jeho ruka však byla cestou k Louise stržena vodní masou a on i jeho jmění se v okamžiku topili ve změti lidských těl a mořské pěny. Louisa jen ucítila, že ji něco s úžasnou lehkostí nadzvedlo a neslo do hlubokého neznáma.

Vše se odehrálo tak rychle, že se ani nestačila bát. Jen cítila, že je unášena jako skořápka ořechu, neschopna sledovat směr ani cíl své cesty. Slepá a hluchá, vláčená vlnou jako svým osudem, domnívala se, že na ni právě dýchla smrt. V dalším okamžiku však ucítila lano, které jí sevřelo pas jako anakonda a táhlo ji směrem vzhůru. V tu chvíli si uvědomila, že ještě žije. Otevřela oči a snažila se plavat směrem ke světlu. Chtěla se nadechnout, ale věděla, že by to byl její konec. Nedostatek kyslíku jí způsoboval nepopsatelná muka. V tu chvíli si nepřála nic jiného než jeden nádech. Jedno vzdechnutí hrudi. Nemožnost nadechnout se jí svírala jako lis. Jako lis přimáčknutý na prsou, připravený rozdrtit ji na kaši. Jak silné měla nutkání otevřít ústa a vehnat do plic místo vzduchu alespoň vodu! I když světla přibývalo, rty se jí rozechvěly a pomalu se začaly otevírat. Oči vytržštěné hrůzou a zarudlé představou jisté smrti ztrácely lesk. Ruce i nohy se přestaly hýbat a ústa odstartovala sebezáchovný nádech.

Vtom se její hlava jako zázrakem objevila nad hladinou. Čerstvý vzduch se zuřivě vehnal do plic a dodal krvi tolik potřebný kyslík. Mozek se osvěžil a ona opět začala vnímat. Rozkašlala se a plivala vodu, kterou přece jen zčásti vdechla. Viděla, jak se několik metrů před ní houpe na hladině převrácený člun. Sebrala všechny síly a doplavala k němu.

„Tati! Tati!“ volala z vraku rybářské loďky.

Kolem ní plavaly desítky mrtvol a hromady zlámaných prken. Nebylo nikoho, kdo by jí pomohl otce hledat. Rozvázala uzel lana a skočila do

mokrého hromadného hrobu. Dalo jí tolik námahy, aby unikla jeho slizkým spárům, a nyní se do nich vrhla s otevřenou náručí. Znovu se potopila a snažila se nalézt provaz, který poutal pana Rochetta.

„Tady je!“ vykřikla radostí, chytila ho do zubů a vydrápala se zpátky na člun. S každým vytaženým metrem lana v ní rostla naděje, že otce zachrání. Oči jí jiskřily a ruce kmitaly neuvěřitelně rychle. Plamen v jejich očích vyhasl v okamžiku, kdy z vody vytáhla jen jeho roztržený konec. Úžas promísený s totálním zoufalstvím a beznadějí vyslal do mozku povel k jediné obranné reakci. Výkřik hrůzy přikryl vodní hřbitov a brzy se v něm sám utopil. Pak byl slyšet jen jemný pláč, který zněl jako otcenáš.

Mezitím rozběsněná mořská masa dorazila k přístavu. Před ním se postavila na zadní jako splašený kuň a dosáhla tak výšky šesti metrů. Tisíce lidí tisnicích se na nábřeží zařvaly hrůzou. V neskutečném zmatku a tlačenci se ti zoufalcí rozběhli a pádili do žhavého jícnu hrozivého požáru. Raději oheň než voda. Raději žltorudé plameny než šedá mořská pěna. Raději žár než chlad. Raději známý oheň než neznámé mořské hlubiny. Sebevražedně se vrhali do ohněm stravovaného města, jen aby nebyli smeteni obrovskou vlnou tsunami. Mizeli v černém kouři, který je spolkl jako drak.

Po několika vteřinách se vlna dotkla nábřeží. První oběti se ztrácely v šedé vířící kaši. Mořská pěna se jako sliny vzteklého vlka rozlévala kolem jeho nenasytých úst, ze kterých čpěla smrt. Byl slyšet jen řev a bolestné úpění. Ženy v posledních okamžicích svého života schovávaly pod široké sukně děti, snažíce se tak poskytnout jim bezpečné útočiště. Neviňátka se s bezmeznou důvěrou přimykala k nohám svých matek s vírou, že vše bude zase dobré. V několika dalších vteřinách se však i ona stala součástí vlny valící se do žhavé náruče města, plivajícího proti ní pekelné sliny.

Nyní mezi sebou sváděly boj na život a na smrt dva živly. Proč si však vybraly za arénu tohoto zápasu právě Lisabon? Ruiny poničené požárem byly teď smeteny divokou vlnou ženoucí se bezhlavě vpřed. Když tsunami konečně došel dech, moře si ji zavolalo zpátky. Reagovala na jeho rozkaz okamžitě. Kamenná tříšť se vracela do mateřského lůna a cestou zpět ničila bezohledně vše, co nestihla zničit předtím. Kdo přežil příchod vlny, poznal při jejím odchodu, jak je štěstí prchavé, pomíjející a nevypočitatelné.